

การวิจัยพัฒนาและ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา ชาติธีร์

การวิจัยพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

- ๑ หลักการพื้นฐานของการวิจัยพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- ๒ รูปแบบการวิจัยพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- ๓ วิธีการรวบรวมข้อมูลการวิจัยพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของการวิจัยพัฒนาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ วิจัยพื้นฐาน (Basic research) และวิจัยประยุกต์ (Applied research)

งานวิจัยและพัฒนา R&D เป็นหนึ่งในวิจัยประยุกต์ แนวคิดในการทำวิจัย

R&D มีมาประมาณ 50 ปีที่แล้ว เริ่มจากวงการอุตสาหกรรม

โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์หรือ

พัฒนากระบวนการ ระบบหรือวิธีการทำงาน เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม ก่อนที่จะ

นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด บางคนจัดวิจัย R&D เป็นลักษณะหนึ่งของวิจัยเชิง

ปฏิบัติการ (Action research)

หลักการพื้นฐานของการวิจัยพัฒนา

- หลักการพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนา คือ การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น กระบวนการผลิต การตลาด งานอุตสาหกรรม หรือ ปัญหาทางสังคม
- การวัดความสำเร็จของงานวิจัยและพัฒนาจึงวัดที่ผลงานวิจัยถูกนำไปใช้ประโยชน์

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แบ่งเป็น

- 1. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย
เป็นการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยในการนำไปใช้ประกอบเป็นข้อมูล เพื่อประกาศใช้กฎหมาย หรือกำหนดมาตรการ กฎเกณฑ์ต่างๆ โดย องค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น
- 2. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
เป็นงานวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น
- 3. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ
เป็นการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนการสอน หรือสื่อการเรียนรู้ต่างๆ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แบ่งเป็น (ต่อ)

➤ 4.การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ

เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน ทำให้คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจประชาชนดีขึ้น
ได้แก่ ด้านสาธารณสุข ด้านบริหารจัดการ(SME) ด้านส่งเสริมประชาธิปไตย
ภาคประชาชน ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

➤ 5.การใช้ประโยชน์ของงานสร้างสรรค์

เป็นคุณค่าทางจิตใจ ยกกระดับจิตใจ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ สร้างความสุข เช่น
งานศิลปะที่นำไปใช้ในโรงพยาบาล หรือดนตรีที่ใช้ในการบำบัด

หลักการพื้นฐานของการวิจัยพัฒนา

- ▶ ปัจจุบันการวิจัย R&D ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยมากขึ้น เพราะเป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ องค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่า การวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ วงการศึกษามีการนำการวิจัย R&D มาใช้ในการพัฒนารูปแบบวิธีการสอน กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

รูปแบบการวิจัยพัฒนา

- เป็นวิจัยเชิงประยุกต์ที่มุ่งนำผลวิจัยไปพัฒนาหรือใช้ประโยชน์
- มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน
- มีกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- มีการตรวจสอบประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของสิ่งที่พัฒนาขึ้นมา
- มีการเผยแพร่เพื่อนำไปใช้

R&D ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

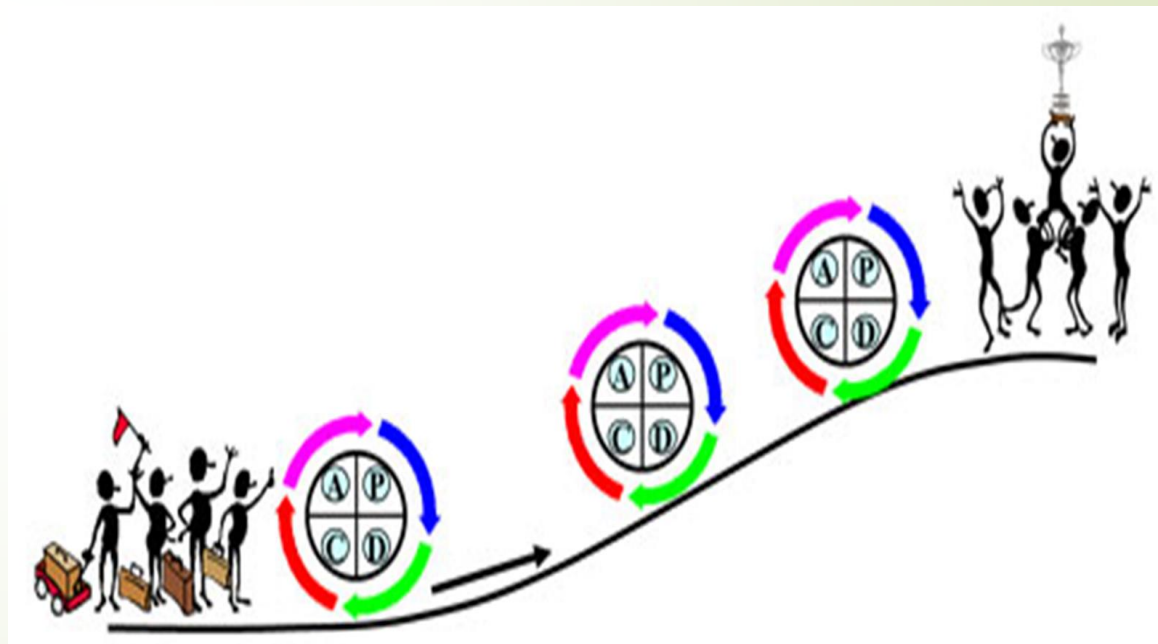
- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาให้ชัดเจน เป็นการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ รวมถึงการศึกษา ทฤษฎี แนวคิด ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษา และสิ่งที่ต้องการพัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน หรือพัฒนางานให้ดีขึ้น (R1: Research ครั้งที่ 1)
- ขั้นที่ 2 พัฒนาต้นแบบ ถ้าเป็นการเรียนการสอนจะเป็นการพัฒนารูปแบบกระบวนการ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ หรือระบบการบริหารจัดการ (D1: Development ครั้งที่ 1)

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

- ขั้นที่ 3 ทดลองใช้ต้นแบบที่พัฒนาขึ้น โดยทดลองในกลุ่มเล็ก เพื่อให้ต้นแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ (R2)
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุงต้นแบบให้เหมาะสม (D2)
- ขั้นที่ 5 นำต้นแบบที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น (R3) การพัฒนาต้นแบบมีการทำอย่างต่อเนื่อง จะพัฒนาและทดลองก็ครั้งขึ้นอยู่กับงานวิจัยแต่ละเรื่อง จนกว่าผู้วิจัยจะมั่นใจว่าสามารถนำต้นแบบที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วน

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

- ขั้นสุดท้าย ประเมินประสิทธิผลของต้นแบบ และ เผยแพร่เพื่อนำไปใช้
- วิจัย R&D มีจุดเน้น กระชับ จำได้ง่าย คือ
 - 1. สำรวจ
 - 2. พัฒนา
 - 3. ศึกษาประสิทธิภาพ/ประสิทธิผล
 - 4. เผยแพร่เพื่อนำไปใช้

ตัวอย่างผลงานการวิจัยและพัฒนา ทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

- ▶ กระถางชีวมวลจากฟางข้าวเพื่อควบคุมการปลดปล่อยธาตุอาหารพืช โดย ผศ.ดร. สราวุธ ประเสริฐศรี, ผศ. ชัยวุฒิ วัตจิ่ง, ดร. ศันศนีย์ ศรีจันทร์และ นางสาวปราณี น้อยหนู คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผลงานการวิจัยและพัฒนาโดย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สราวุธ ประเสริฐศรี
ศาสตราจารย์ ดร. ชัยวุฒิ วัตจิ่ง และ ดร. ศันศนีย์ ศรีจันทร์
Email : sara.wat@ubon.ac.th

ปัญหาการวิจัย

- ▶ ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวเป็นอันดับ 2 ของโลก ภายหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะเหลือฟางข้าวที่ปล่อยทิ้งไว้ในแปลงนา โดยฟางข้าวเป็นวัสดุที่ย่อยสลายตามธรรมชาติได้ช้า ไม่ทันต่อการเตรียมแปลงนาในฤดูกาลเพาะปลูกใหม่ ทำให้ฟางข้าวเป็นปัญหาและอุปสรรคในการไถเตรียมแปลงเพาะปลูก ดังนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนิยมจัดการฟางข้าวด้วยการเผาทำลาย ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษและทำลายความสมบูรณ์ของหน้าดิน เกิดปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งทำให้เกิดความเสียหายต่ออาคารบ้านเรือนเกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน บดบังทัศนวิสัย และเป็นอุปสรรคในการคมนาคมและขนส่ง

แนวทางแก้ปัญหา

- ต้องการนำฟางข้าวมาใช้ประโยชน์ เพื่อลดการเผาทำลายฟางข้าวที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความสมบูรณ์ของหน้าดิน โดยนำฟางข้าวมาใช้เป็นวัตถุดิบในการเตรียมเป็นกระถางชีวมวลที่สามารถย่อยสลายได้เองทางธรรมชาติ โดยกระถางที่เตรียมได้ จะสามารถใช้ปลูกพืชและสามารถย้ายลงดินได้โดยไม่ต้องแยกต้นไม้และกระถางออกจากกัน
- นอกจากนั้น มีการเติมปุ๋ยลงในกระถางและทำการควบคุมการปลดปล่อยธาตุอาหารแก่พืช ทำให้พืชสามารถดูดซึมสารอาหารได้ยาวนานขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- ➡ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมคอมโพสิตจากฟางข้าวและน้ำยางพริ้วลคาไนซ์ที่เคลือบด้วยไฮโดรเจลสำหรับควบคุมการปลดปล่อยธาตุอาหารพืช
- ➡ (2) เพื่อศึกษาการเตรียมกระถางชีวมวลของคอมโพสิตจากฟางข้าวและน้ำยางพริ้วลคาไนซ์
- ➡ (3) เพื่อศึกษาการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชและการย่อยสลายของกระถางชีวมวล
- ➡ (4) เพื่อลดปัญหาฝุ่นควันจากการเผาเศษฟางข้าวในภาคเกษตรกรรม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

R 1 การเตรียมและทดสอบสมบัติของคอมโพสิตจากฟางข้าวและน้ำยางพริ้วคาน

D 1 ขึ้นรูปกระถางจากฟางข้าว

R 2 ทาสารเคลือบที่ควบคุมการปล่อยธาตุอาหาร

D 2 กระถางที่มีสารเคลือบในการปล่อยธาตุอาหาร

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เห็น เป็น R&D หรือไม่

ทำไมต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ ?

เพิ่มราคา ?

ปกป้องสินค้า ?

ขนย้าย ?

ความสวยงาม ?

HONG THAI | หงส์ไทย

นับเป็น R&D หรือไม่

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ช่วง 1960-1970 นักวิจัยกลุ่มสังคมศาสตร์เชิงวิพากษ์ (critical social sciences)

มีความคิดต่อต้านการวิจัยทั้งวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เนื่องจากเห็นว่า

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ศึกษา

อีกทั้งละเลยความสำคัญของบุคคลซึ่งเป็น ปัจเจกบุคคลทั้งในด้านความรู้สึก

และความนึกคิด ไม่สนใจบริบททางสังคมในเชิงพลวัต

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพมีแนวทางที่เป็นอัตวิสัย ขาดความชัดเจน ประเด็นที่

ศึกษาวิจัยเล็กลงไป มองบริบทระยะสั้น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

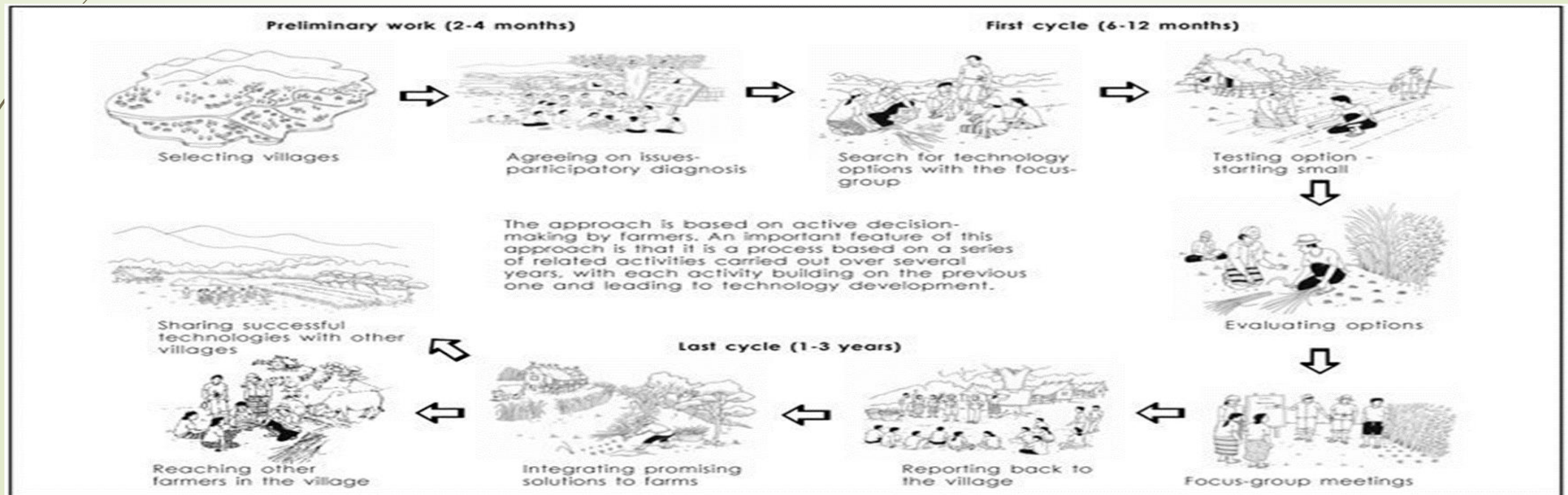
- ▶ ประเด็นสำคัญวิธีการวิจัยทั้งสองเป็นการวิจัยเพื่อรู้ธรรมชาติและมนุษย์มากกว่าที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางที่ดีขึ้นในสังคม
- ▶ นักวิจัยกลุ่มนี้เชื่อว่าการวิจัยควรเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าเชิงปฏิบัติที่มุ่งให้เห็น โครงสร้างที่แท้จริงของปัญหา เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงResearchingให้ดีขึ้น โดยใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกัน และเน้นการวิจัยให้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำและวิภาษวิธี (dialectic method)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี ๓ ระดับ

- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบเทคนิค (Technical Action Research) มีแนวคิดที่สำคัญ คือ ผู้วิจัยทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก (outside expert) ที่นำแนวคิด แผนงาน หรือ โครงการที่คิดหรือจัดทำขึ้น ไปให้ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ปฏิบัติ
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปฏิบัติ (Practical Action Research) มีแนวคิดที่สำคัญ คือ ผู้วิจัยมีส่วนร่วมกับผู้ร่วมวิจัยมากขึ้น ไม่นำเอาแนวคิด แผนงาน หรือ โครงการของตนไปให้ปฏิบัติตามแบบแรก แต่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้กระตุ้น ตั้งประเด็น และกำกับให้มีการร่วมกันคิด ปฏิบัติ สังเกตผล และสะท้อนผล
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิสระ (Emancipatory Action Research) มีแนวคิดที่สำคัญ คือ ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการวิจัยกับผู้ร่วมวิจัยในลักษณะเป็นความร่วมมือ (collaboration) ที่ทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต่างมีสถานะที่เท่าเทียมกัน (equally) ในการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ สังเกตผล และสะท้อนผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบเทคนิค (Technical Action Research) เป็นการปฏิบัติแบบบนลงล่าง (top-down) ที่ผู้ร่วมวิจัยมีลักษณะเป็นผู้ถูกกระทำหรือเป็นผู้ตาม (passive/ follower) เป็นรูปแบบที่มีความเป็นอำนาจนิยม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิสระ (Emancipatory Action Research) เป็นรูปแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) ที่ทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ต่างมีความเท่าเทียมกันทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติ จึงมีความเป็นประชาธิปไตยสูง ต่างฝ่ายต่างแสดงบทบาทในการเป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้นำ (active/leader) ต่อไปจะเรียกชื่อว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือที่นิยมเรียกกันย่อๆ ว่า พาร์ (PAR) เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อที่นิยมเรียกกันทั่วไป

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปฏิบัติ (Practical Action Research) มีลักษณะ
ปนกันระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบเทคนิค และการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อยู่กึ่งกลางของ เส้นต่อเนื่อง (continuum)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบเทคนิค

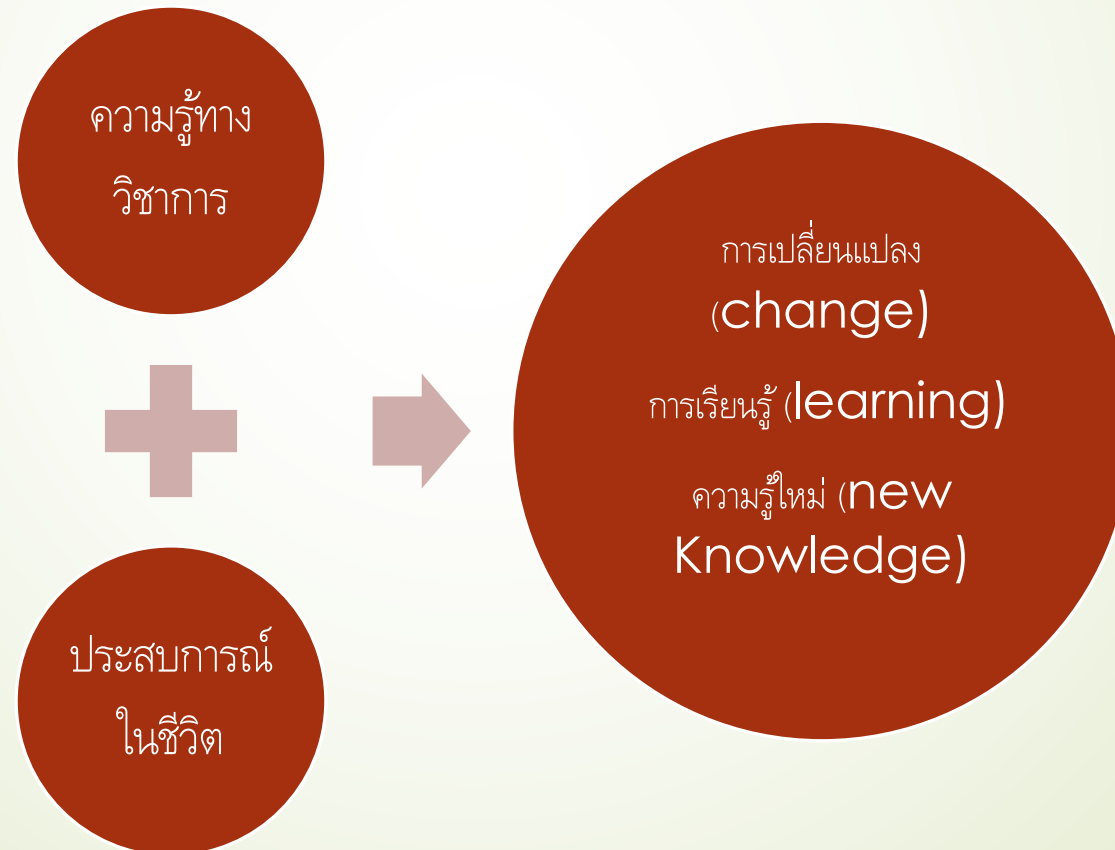

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ
ปฏิบัติ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิสระ

PAR เป็นการวิจัยแบบ Bottom-up ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีความเสมอภาค
กันในทุกขั้นตอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change)
การเรียนรู้ (learning) ความรู้ใหม่ (new Knowledge)

คุณลักษณะของนักวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (leading change)
- เป็นนักแก้ปัญหาที่กล้าคิดกล้าทำ (solving problem)
- เป็นนักตัดสินใจที่มีเหตุผล (rational decision making)
- เป็นนักทฤษฎีที่มีความไว (theoretical sensitivity)
- เป็นนักเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing)
- เป็นนักพัฒนาจากข้างใน (inside-out approach) ใช้พลังพัฒนาจากคนในพื้นที่
- เป็นนักบูรณาการทฤษฎีกับประสบการณ์ (integrating experience & theory)
- เป็นนักวิจัยที่ให้ความสำคัญกับ problem-based learning

การประเมินสถานการณ์ ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในงานวิจัยเป็นระดับใด

การให้ความร่วมมือ

แค่ไหน

ระดับ
ใด

อย่างไร

การมีส่วนร่วม

ใครคิด

ใคร
ตัดสินใจ

ใครทำ

การเตรียมตัวทำวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- ผู้วิจัยลงภาคสนามก่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคย มีความรู้และความเข้าใจ ใน “หลักการ แนวคิด และทักษะ” ที่จำเป็นใช้ในการวิจัย เช่น
- หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับ PAR
- แนวคิดและเทคนิคการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ
- แนวคิดและเทคนิคการสังเกต การสะท้อนผล
- แนวคิดและเทคนิค ข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินการวิจัย

<https://www.slideshare.net/DuangdenSandee/participatory-action-research-par>

การวางแผนในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- Past - เดิมเป็นอย่างไร ?
- Present - ปัจจุบันเป็นอย่างไร ?
- Future - คาดหวังให้เป็นอย่างไร ?
- All solutions - ทางเลือกเพื่อบรรลุผลมีอะไรบ้าง ?
- Selected solutions - ทางเลือกที่เลือกสรรคืออะไร ?

โดยนักวิจัยมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมาย

ความเชื่อพื้นฐานในการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- คนทุกคน มีศักยภาพในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อต้องการพัฒนาเปลี่ยนแปลง
สู่ ชุมชน/องค์กรที่ดีกว่า
- ทุกคนรู้ แต่อาจจะคนละด้าน คนละเรื่อง คนละมิติ
- การสร้างและใช้ความรู้ต้องเป็นประชาธิปไตย
- ทรัพยากร ประโยชน์ต้องแบ่งปัน และกระจายอย่างเป็นธรรม
- ความมุ่งมั่น ร่วมใจจากคนใน&นอก จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง
- ทุกฝ่ายร่วมมือ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และยอมรับผลที่เกิดร่วมกัน
- การเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่มุ่งหวัง เป็นไปอย่างสันติวิธี มีคุณภาพ ระหว่าง
ปัจเจก สังคม ธรรมชาติ

ลักษณะเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- คำถามวิจัย เกิดจากปัญหาในกลุ่ม ชุมชน (ที่จะร่วมกันกำหนดคำถามวิจัย เพื่อศึกษา + ปฏิบัติแก้ปัญหา + คำถามอาจปรับเปลี่ยนระหว่างดำเนินการ)
- เก็บข้อมูลสามเส้า ใช้ความรู้แบบสหวิทยาการ (ผู้รู้หลายด้าน) ข้อมูลหลายแหล่ง (คน เหตุการณ์ สถานที่) หลากหลายเทคนิค (สนทนา สังเกต เล่าเรื่อง สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ฯลฯ)
- มีการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ในพื้นที่ สนาม ท้นที่ ไม่ใช่สถิติ ชับซ้อน อาจใช้การจัดลำดับ แผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ

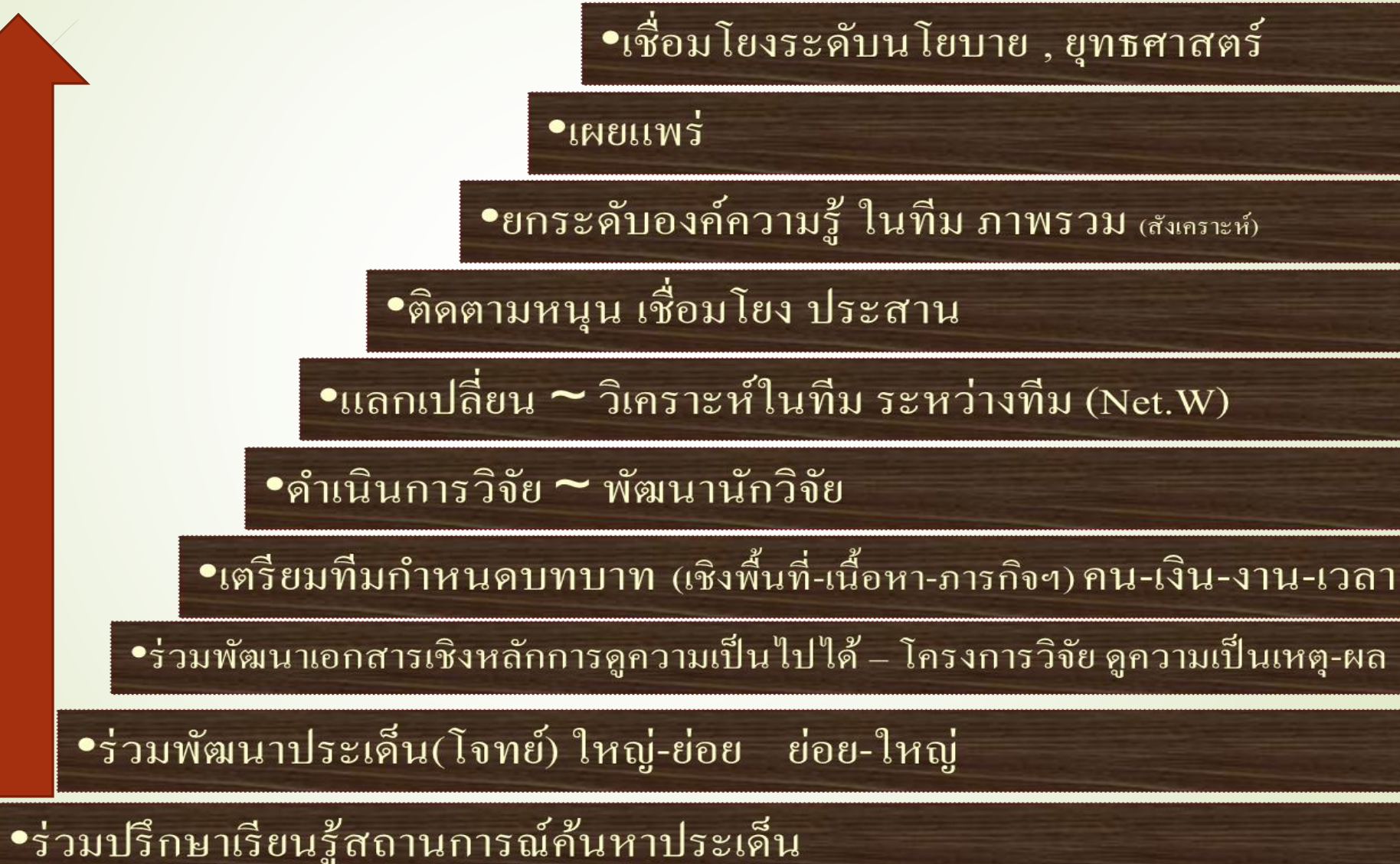
ลักษณะเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- นำเสนอผลตรวจสอบร่วมกันให้ชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมายได้รับรู้ข้อมูล โดยมีการนำเสนอเสนอหลายรูปแบบ ทุกฝ่ายร่วมเสนอ ตีติง เพิ่มเติมข้อมูลร่วมกัน ไม่ทำเพียงรายงาน
- บทบาทนักวิจัยภายนอก-คนในชุมชน มีการประสานการทำงานร่วมกันเสมอ คนในชุมชน (เผชิญ สถานการณ์ จัดการ ปฏิบัติ) คนนอกชุมชน (ประสาน สนับสนุน กระตุ้น ร่วมวิเคราะห์ สรุป)
- ตรวจสอบความเที่ยงตรง ของข้อมูลและผลการวิเคราะห์โดยใช้
 1. เทคนิคสามเส้า
 2. วิพากษ์ตนเอง
 3. กระบวนการกลุ่มช่วย
 4. ตีความเรื่องตนเอง (น่าจะรู้ดีกว่าคนอื่น)

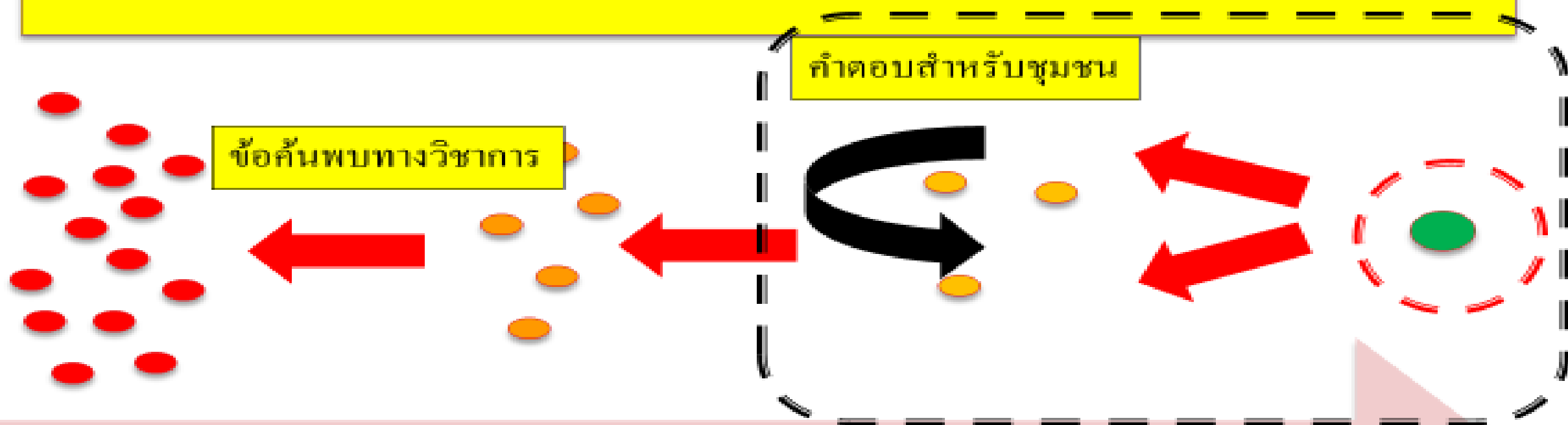
ลักษณะเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- กระบวนการวิจัย PAR ต้องรับใช้คนทุกกลุ่มไม่ใช่คนใดคนหนึ่ง
- เริ่มจากพูดคุยถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ศักยภาพ ปัญหา แล้วค่อย วิเคราะห์ร่วม
- กระบวนการวิจัย PAR ต้องเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย การประสานทำความเข้าใจจึงสำคัญ
- ผู้ร่วมวิจัยต้องยอมรับข้อจำกัด และจุดอ่อนของกันและกัน ไม่ยึดติดกรอบคิดเดิม ทฤษฎีเดิม การเสริมหนุนด้านต่างๆ ที่เหมาะสม การจัดเวทีพบปะ
- เป้าหมายไม่ใช่การได้ผลงานมาตีพิมพ์ แต่อยู่ที่เกิดการพัฒนา การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา
- PAR จะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นกับเจตนารมณ์ที่จะทำประโยชน์ต่อกลุ่ม องค์กร ชุมชน ด้วยความรัก ศรัทธา เชื่อมั่นในทีมทุกคน
- <https://www.slideshare.net/DuangdenSandee/participatory-action-research-par>

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

-
- เชื่อมโยงระดับนโยบาย , ยุทธศาสตร์
 - เผยแพร่
 - ยกระดับองค์ความรู้ ในทีม ภาพรวม (สังเคราะห์)
 - ติดตามหนุน เชื่อมโยง ประสาน
 - แลกเปลี่ยน ~ วิเคราะห์ในทีม ระหว่างทีม (Net.W)
 - ดำเนินการวิจัย ~ พัฒนานักวิจัย
 - เตรียมทีมกำหนดบทบาท (เชิงพื้นที่-เนื้อหา-ภารกิจ) คน-เงิน-งาน-เวลา
 - ร่วมพัฒนาเอกสารเชิงหลักการดูความเป็นไปได้ – โครงการวิจัย ดูความเป็นเหตุ-ผล
 - ร่วมพัฒนาประเด็น(โจทย์) ใหญ่-ย่อย ย่อย-ใหญ่
 - ร่วมปรึกษาเรียนรู้สถานการณ์ค้นหาประเด็น

การทำงานวิจัยกับการพัฒนาพื้นที่

ข้อค้นพบทางวิชาการ

คำตอบสำหรับชุมชน

Basic
Research

Applied
Research

“บริการวิชาการ”

โจทย์ในพื้นที่

“ผลต่อวงการวิชาการ”

“ผลต่อชุมชน”

ตัวอย่างผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากฐานราก โดยการท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศน์ของชุมชนชายฝั่งชายแดนตะวันออก : กรณีศึกษา ตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัด

ตราด

ตัวอย่างผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อำเภอเขมราฐ

ตัวอย่างผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- การจัดการพื้นที่และทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างเสริมศักยภาพผู้ประกอบการและวิสาหกิจวัฒนธรรม: การขยายพื้นที่และต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี

ตัวอย่างผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- การขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและสังคมเมืองแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ตัวอย่างผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

- การยกระดับรายได้ของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน คลองตะโหนด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

